

АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ БАГАТОКУЛЬТУРНИМ ОСВІТНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ У ГРОМАДАХ З КОМПАКТНИМ ПРОЖИВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Анна ТИМОЩУК, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальність D4 Публічне управління та адміністрування освітньої програми «Публічне управління та адміністрування», Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Igor ВЕРБОВСЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчального відділу, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

ADAPTIVE TECHNOLOGIES FOR MANAGING A MULTICULTURAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN COMMUNITIES WITH A HIGH CONCENTRATION OF NATIONAL MINORITIES

Anna TYMOSHCHUK, second (master's) level higher education student, specialty D4 Public Management and Administration, educational program «Public Management and Administration», Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

E-mail: timoschukanet@gmail.com

Igor VERBOVSKYI, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Head of Education Division, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

email: super_iagrik2011@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7202-3429>

Управління освітніми процесами в громадах з компактним проживанням національних меншин вимагає нового бачення організації багатокультурного середовища, здатного динамічно реагувати на швидкі соціокультурні трансформації, міграційні виклики та ризики маргіналізації вразливих груп. Особливої ваги набуває поєднання принципів інклюзії, культурної чутливості та цифрової гнучкості управління, що забезпечує реальну участь національних меншин у прийнятті освітніх рішень і підтримує розвиток локальної ідентичності в межах єдиного освітнього простору.

Проблематика адаптивного управління багатокультурним освітнім середовищем представлена в дослідженнях, присвячених інклюзивній та мультикультурній освіті, однак здебільшого без урахування специфіки громад з компактним проживанням національних меншин. На міжнародному рівні питання справедливості, різноманіття та інклюзії розкрито в аналітичних звітах ОЕСД, де наголошено на важливості гнучкого управління та залучення локальних спільнот. У працях зарубіжних авторів акцент зроблено на управлінні мультикультурними школами та побудові толерантного середовища, орієнтованого на участь учнів і батьків. В українському науковому дискурсі адаптивний підхід та андрагогічні засади управління освітніми системами розвиваються в контексті післядипломної освіти й підготовки педагогічних кадрів [2, 5, 6].

Основу адаптивних технологій управління багатокультурним освітнім середовищем становить перехід від жорстко регламентованих моделей адміністративного впливу до варіативних сценаріїв прийняття управлінських рішень, які спираються на постійний моніторинг потреб і очікувань різних етнокультурних груп у громаді. У громадах з компактним проживанням національних меншин це означає інституціалізацію механізмів участі представників меншин у дорадчих радах закладів освіти, створення партнерських мереж із громадськими організаціями та використання цифрових платформ для зворотного зв'язку щодо якості освітніх послуг. Адаптивне управління передбачає поєднання прогнозування демографічних і міграційних змін із гнучким плануванням освітньої мережі (класи з мовами навчання меншин, міжкультурні центри, мобільні команди підтримки), що

дозволяє уникати конфлікту між потребами збереження етнокультурної ідентичності та вимогами державних стандартів освіти.

Важливим виміром є кадрова політика, зорієнтована на розвиток професійної компетентності педагогів у сфері міжкультурної комунікації та роботи з дорослими учасниками освітнього процесу – батьками та лідерами громад. У цьому контексті актуальними постають андрагогічні підходи до підвищення кваліфікації педагогів, що ґрунтуються на рефлексії власного досвіду, спільному проєктуванні змін і моделюванні освітніх ситуацій багатокультурної взаємодії. Ефективні програми професійного розвитку передбачають використання тренінгів з медіації та ненасильницької комунікації, аналіз кейсів взаємодії з батьківськими спільнотами національних меншин, а також супервізійну підтримку команд учителів, які працюють у мультикультурних класах [1, 4].

Організаційна культура закладів освіти в таких громадах повинна вибудовуватися як «відкрита система», де правила, традиції та символи відображають різноманіття культур і водночас формують спільні цінності взаємоповаги та демократичної участі. До адаптивних технологій можна віднести гнучкий розклад і календар подій, що інтегрує свята й культурні практики різних етнічних груп, запровадження учнівського та батьківського самоврядування з представництвом меншин, а також регулярні аудити інклюзивності шкільного середовища із залученням незалежних експертів. Цифрові інструменти (онлайн-опитування, платформи для краудсорсингу управлінських рішень, електронні портфоліо освітніх практик) слугують засобом швидкого коригування управлінських стратегій відповідно до змін у громаді та зворотного зв'язку від усіх стейкхолдерів [3, 4].

Отже, адаптивні технології управління багатокультурним освітнім середовищем у громадах з компактним проживанням національних меншин слід розуміти як цілісну систему інструментів, що поєднує гнучке планування, партисипативні механізми прийняття рішень, міжкультурно орієнтований розвиток персоналу й цифрову підтримку управлінських процесів. Їх запровадження створює передумови для підвищення соціальної згуртованості, запобігання конфліктам на етнокультурному ґрунті та забезпечення більшої відповідності освітніх послуг реальним потребам національних меншин і більшості громади.

Список використаних джерел

1. Alhassan A. M., Christensen M. H., Solheim K., Mellemsether B. Empowering minority voices: How inclusive teaching and support foster multicultural learning. *Frontiers in Education*. 2025. Volume 10. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2025.1595106>
2. Fadhilah N. Education Management in Multicultural Schools: Building Tolerance and Inclusion. *Gestion Educativa*. 2024. № 1 (1). DOI: <https://doi.org/10.62872/vredaq68>
3. Khudoliy L. Transforming Education in Ukraine: Paradigm Shifts and Modern Challenges. *Pedagogy and Education Management Review*. 2024. № 4 (18). P. 25–33. DOI: <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2024-25-33>
4. Kravchenko H. Features of master training in the conditions of the university under the education and professional program «PEDAGOGY OF HIGHER SCHOOL. ANDRAGOGY». *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Pedagogics*. 2024. № 19 (37). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-19\(37\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0255-19(37)-03)
5. OECD. Trends Shaping Education 2025. Paris: OECD Publishing, 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/trends-shaping-education-2025_ee6587fd-en.html
6. Udych Z., Shulha I., Chepurna L., Rudenko L., Dzhus O. Inclusive Education in Ukraine: Challenges, Conditions and Implementation Strategies. *Conhecimento & Diversidade*. 2024. № 16 (41). P. 419-445. DOI: <https://doi.org/10.18316/rcd.v16i41.11506>

References

1. Alhassan A. M., Christensen M. H., Solheim K., Mellemsether B. Empowering minority voices: How inclusive teaching and support foster multicultural learning. *Frontiers in Education*. 2025. Volume 10. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2025.1595106>
2. Fadhilah N. Education Management in Multicultural Schools: Building Tolerance and Inclusion. *Gestion Educativa*. 2024. № 1 (1). DOI: <https://doi.org/10.62872/vredaq68>

3. Khudoliy L. Transforming Education in Ukraine: Paradigm Shifts and Modern Challenges. *Pedagogy and Education Management Review*. 2024. № 4 (18). P. 25–33. DOI: <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2024-25-33>
4. Kravchenko H. Features of master training in the conditions of the university under the education and professional program «PEDAGOGY OF HIGHER SCHOOL. ANDRAGOGY». *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Pedagogics*. 2024. № 19 (37). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-19\(37\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0255-19(37)-03)
5. OECD. Trends Shaping Education 2025. Paris: OECD Publishing, 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/trends-shaping-education-2025_ee6587fd-en.html
6. Udych Z., Shulha I., Chepurna L., Rudenko L., Dzhus O. Inclusive Education in Ukraine: Challenges, Conditions and Implementation Strategies. *Conhecimento & Diversidade*. 2024. № 16 (41). P. 419-445. DOI: <https://doi.org/10.18316/rcd.v16i41.11506>